

Мовна мозаїка

НАЙСУЧАСНІШИЙ ІЗ СУЧАСНИХ

Синтетичні форми якісних прикметників найвищого ступеня порівняння у словниках подають з ремаркою *найвищ. ст.* або *найвищ.* без тлумачень, бо їх традиційно наводять біля вихідної форми звичайного ступеня якісного прикметника, що передає ознаку як таку, свідчить про її наявність у предметі, явищі, але не вказує на її кількість і міру. Прикметники найвищого ступеня, зрозуміло, означають найвищий прояв цієї ознаки. А як бути з багатозначними якісними прикметниками, чи всі їхні значення однаковою мірою можуть утворювати форми найвищого ступеня порівняння?

Відповідь на це, здавалося б, просте питання проілюструємо на прикладі прикметника *найсучасніший*.

Прикметник *найсучасніший* своїми значеннями тісно пов'язаний з якісним прикметником *сучасний* і вживається для найвищого вияву ознаки, яку передає прикметник *сучасний*. Прикметник *найсучасніший* утворено з потреби вираження міри ознаки, причому не безвідносної, а такої, що виникає в результаті зіставлення, порівняння кількох предметів, явищ або дій.

Перше значення слова *найсучасніший* пов'язане з часовим параметром. Його слід виводити від значення прикметника *сучасний* «який стосується теперішнього часу, періоду, що існує, відбувається і т. ін. нині; теперішній, нинішній» (Словник української мови. — К.: ВЦ «Просвіта», 2012. — С.1126), тобто «останній з-поміж тих, які стосуються теперішнього часу, періоду, що існують, відбуваються і т. ін. нині; який щойно з'явився; найновіший», наприклад: *найсучасніші словники, найсучасніші версії комп'ютерних програм, найсучасніші проблеми, найсучасніші погляди і под.*

Друге значення слова *найсучасніший* пов'язане зі значенням прикметника *сучасний* «який відповідає вимогам свого часу, має важливе значення для нього» (Словник української мови. — К.: ВЦ «Просвіта», 2012. — С.1126), тобто «який найбільше відповідає вимогам свого часу, має найважливіше значення для нього», наприклад: *найсучасніша техніка, найсучасніше обладнання, найсучасніші методи лікування, найсучасніша марка автомобіля.*

Сучасна мовна практика свідчить про те, що в приватних, побутових та ділових стосунках слово *найсучасніший* уживається переважно з другим значенням: «який найбільше відповідає вимогам свого часу, має найважливіше значення для нього». Бо й справді, останній за часом виникнення є таким, що найбільше відповідає вимогам часу: часовий параметр значення переходить у якісний. *Найсучасніший словник* — це і найновіший, і найкращий, *найсучасніший автомобіль* — наймодерніший. Хоч ця закономірність стосується здебільшого предметів і явищ. А якщо прикметник *найсучасніший* поєднувати з назвами осіб, то часовий і кількісний параметри його значення не завжди корелюють, наприклад: *Тарас Шевченко — найсучасніший із сучасних українських поетів.*

Ірина Гнатюк